

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΓΙΑ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ

EDUCATIONAL MODELS FOR GIFTED STUDENTS

της

Λεμπέση Καλλιόπης

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
Στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
Του Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
Με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

1^{ος} Επιβλέπων: Δρ. Σπυρίδων Ρίζος, Συνεργαζόμενος Ερευνητής,

Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ».

2^{ος} Επιβλέπων: Δρ. Αθανάσιος Δρίγκας, Ερευνητής Α' Βαθμίδας,

Ε.Κ.Ε.Φ.Ε «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ».

3^{ος} Επιβλέπων: Δρ. Ζωή Καραμπατζάκη, Συνεργαζόμενη

Ερευνήτρια, Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»

Αθήνα

2022

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να παρουσιάσει ενδελεχώς ένα από τα πιο δημοφιλή εκπαιδευτικά μοντέλα για χαρισματικούς -και όχι μόνο- μαθητές, το Schoolwide Enrichment Model (SEM) και να διερευνήσει την αποτελεσματικότητα του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού μοντέλου στο μαθησιακό περιβάλλον του σχολείου. Στην παρούσα εργασία τα ερευνητικά ερωτήματα αναλύονται μέσω της μεθόδου της βιβλιογραφικής έρευνας. Τα ερευνητικά άρθρα της εργασίας προέρχονται κυρίως από το Renzulli Center for Creativity, Gifted Education and Talent Development του Πανεπιστημίου του Κονέκτικατ. Το SEM είναι ένα πρόγραμμα εμπλουτισμού που εφαρμόζεται με επιτυχία πάνω από τρεις δεκαετίες σε σχολεία της Αμερικής, της Ευρώπης και της Ασίας. Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα του SEM είναι ότι απευθύνεται, όχι μόνο στους χαρισματικούς μαθητές, αλλά σε όλους τους μαθητές του σχολείου. Οι δημιουργοί του μοντέλου, οι J. Renzulli και S. Reis, θεωρούν, πως πρέπει να δίνονται εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε όσο το δυνατόν, περισσότερους μαθητές προκειμένου να αναπτύξουν τα ταλέντα και τις ικανότητές τους, καθώς χαρισματικοί δεν είναι μόνο οι μαθητές, που ανήκουν στο 5% του σχολικού πληθυσμού. Με τις δραστηριότητες εμπλουτισμού του SEM, οι μαθητές παρουσιάζουν βελτίωση στο σχολείο, αισθάνονται μεγαλύτερη απόλαυση και ενθουσιασμό για τη διαδικασία της μάθησης, ανακαλύπτουν τα ενδιαφέροντά τους, αποκτούν αυτοπεποίθηση, δεξιότητες αυτορρύθμισης και μαθαίνουν να εργάζονται σαν ερευνητές. Η εφαρμογή, λοιπόν, του SEM μπορεί να συντελέσει στον αποτελεσματικό μετασχηματισμό του σχολείου. Από τα συμπεράσματα της εργασίας καταδεικνύεται η ανάγκη εφαρμογής του SEM στα σχολεία της χώρας μας με στόχο την ανάδειξη των ικανοτήτων και των ταλέντων όλων των μαθητών.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αντωνίου, Α. Σ. (2009). *Χαρισματικά και Ταλαντούχα Παιδιά*. Π. Χ. Πασχαλίδης.
- Αργυρίου, Α., Γιωτοπούλου, Γ., & Παππά, Α. Μ. (2016, Ιούνιος 24-26). *Χαρισματικοί μαθητές και εκπαίδευση* [πρακτικά συνεδρίου]. 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2016, Αθήνα. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.947>
- Allen, J. K., Robbins, M. A., Payne, Y. D., & Katherine, B. B. (2016). Using enrichment clusters to address the needs of culturally and linguistically diverse learners. *Gifted Child Today*, 39(2), 84–97. <https://doi.org/10.1177%2F1076217516628568>
- Assouline, S. G., Colangelo, N., Ihrig, D., Forstadt, L., & Lipscomb, J. (2004). Iowa Acceleration Scale. In N. Colangelo, S. G. Assouline, & M. Gross (Eds.), *A nation deceived* (pp. 167-172). University of Iowa. https://www.accelerationinstitute.org/Nation_Deceived/ND_v2.pdf
- Βασιλείου, Ε. (2017, Ιούνιος 15-18). *Αξιολόγηση χαρισματικότητας* [πρακτικά συνεδρίου]. 7^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, Αθήνα. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.1683>
- Βασιλικοπούλου, Μ. (2017, Ιούνιος 15-18). *Εκπαίδευση χαρισματικών παιδιών* [πρακτικά συνεδρίου]. 7^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, Αθήνα. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.1784>
- Baum, S. M. (1988). An enrichment program for gifted learning disabled students. *Gifted Child Quarterly*, 32(1), 226–230. <https://doi.org/10.1177%2F001698628803200108>
- Baum, S. M., Renzulli, J. S., & Hebert, T. P. (1995). Reversing underachievement: creative productivity as a systematic intervention. *Gifted Child Quarterly*, 39(4), 224–235. <https://doi.org/10.1177%2F001698629503900406>
- Baum, S. M., Renzulli, J. S., & Hebert, T. P. (1994). Reversing underachievement: stories of success. *Educational Leadership*, 52(3), 48–52. https://gifted.uconn.edu/wp-content/uploads/sites/961/2020/02/Reversing_Underachievement-Stories_of_Success.pdf

- Baum, S. M., Schader, R. M., & Hebert, T. P. (2014). Through a different lens: reflecting on a strengths-based, talent-focused approach for twice-exceptional learners. *Gifted Child Quarterly*, 58(4), 311–327. <https://doi.org/10.1177%2F0016986214547632>
- Beecher, M., & Sweeny, S. M. (2008). Closing the achievement gap with curriculum enrichment and differentiation: one school's story. *Journal of Advanced Academics*, 19(3), 502–530. <https://doi.org/10.4219%2Fjaa-2008-815>
- Booij, A. S., Haan, F., & Plug, E. (2016). Enriching students pays off: evidence from an individualized gifted and talented program in secondary education. <https://ideas.repec.org/p/iza/izadps/dp9757.html>.
- Brody, L. E., & Stanley, J. C. (1991). Young college students: Assessing factors that contribute to success. . In W. T. Southern, & E. D. Jones (Eds.), *The academic acceleration of gifted children* (pp. 102-132). Teachers College Press.
- Burns, D. E. (1994). Taxonomy of Type II Process Skills. <https://gifted.uconn.edu/schoolwide-enrichment-model/typeiiips/>
- Burns, D. E. (1987). *The effectiveness of group training activities on students' creative productivity* [doctoral dissertation, University of Connecticut]. <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511781629.004>
- Γκούντη, Π., & Γραμματσούλια, Β. (2018, Ιούνιος 14-17). *Οι γλωσσικές ικανότητες των χαρισματικών ατόμων* [πρακτικά συνεδρίου]. 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, Αθήνα. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.2666>
- Coleman, E. B., & Shore, B. M. (1991). Problem solving processes of high and average performers in physics. *Journal for the Education of the Gifted*, 14(4), 366–379. <https://doi.org/10.1177/016235329101400403>
- Conner, E. W. (1991). Gifted all the time. *Gifted Child Today*, 14(5), 14-17. <https://doi.org/10.1177%2F107621759101400504>

- Cooper, C. (1983). *Administrators' attitudes toward gifted programs based on the enrichment triad/revolving door identification model: Case studies in decision making* [doctoral dissertation, University of Connecticut]. <https://gifted.uconn.edu/schoolwide-enrichment-model/semresearch/>
- Cornell, D. G., Callahan, C. M., & Lloyd, B. H. (1991). Socioemotional adjustment of adolescent girls enrolled in a residential acceleration program. *Gifted Child Quarterly*, 35(2), 58-66. <https://doi.org/10.1177%2F001698629103500202>
- Δόλγηρα, Π. (2016). *Εκπαίδευση για κοινωνική δικαιοσύνη μέσα από τη διαφοροποιημένη διδασκαλία στο νηπιαγωγείο*. [Μεταπτυχιακή διατριβή, ΑΠΘ]. [GRI-2017-19289.pdf \(auth.gr\)](https://www.gri.gr/2017/19289.pdf).
- Daniels, V. I. (2003). Students with gifts and talents. *Advances in Special Education*, 15, 325-348. [https://doi.org/10.1016/S0270-4013\(03\)80045-4](https://doi.org/10.1016/S0270-4013(03)80045-4)
- Davis, G. A., Rimm, S. B., & Siegle, D. (2018). *Education of the Gifted and Talented* (Α. Σ. Αντωνίου, Μ. Παπαδάτου & Σ. Πολυχρονοπούλου, Επίμ.). Παρισιάνου.
- Delcourt, M. A. B. (1993). Creative productivity among secondary school students: Combining energy, interest, and imagination. *Gifted Child Quarterly*, 37, 23-31. <https://doi.org/10.1177%2F001698629303700104>
- Drigas, A., Karyotaki, M., Skianis, C. (2017). Success: A 9 Layered-based Model of Giftedness. *International Journal of Recent Contributions from Engineering, Science & IT (IJES)*, 5(4). DOI: 10.3991/ijes.v5i4.7725. <https://online-journals.org/index.php/i-jes/article/view/7725/4742>
- Emerick, L. (1988). Academic underachievement among the gifted: Students' perceptions of factors that reverse the pattern. *Gifted Child Quarterly*, 36, 140-146. <https://doi.org/10.1177%2F001698629203600304>
- Feldhusen, J. F., & Moon, S. M. (1992). Grouping gifted students: Issues and concerns. *Gifted Child Quarterly*, 36(2), 63-67. <https://doi.org/10.1177/001698629203600202>
- Firmender, J. M., Reis, S. M., & Sweeny, S. M. (2013). Reading Comprehension and Fluency Levels Ranges Across Diverse Classrooms The Need for Differentiated Reading Instruction

and Content. *Gifted Child Quarterly*, 57(1), 3-14.
<http://dx.doi.org/10.1177/0016986212460084>

Fogarty, E. A. (2007). Teachers' use of differentiated reading strategy instruction for talented, average, and struggling readers in SEM-R classrooms. *Roeper Review*, 29(3), 213.
<https://search.proquest.com/openview/4b967be732a3aeb30bd6c35c68818ce/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>

Freeman, J. (2001). *Gifted Children Grown Up*. David Fulton Publishers.
<https://doi.org/10.4324/9780203065587>

Ζάλη, Ε., & Λώλη, Α. (2018, Ιούνιος 14-17). *Χαρισματικότητα: διδάσκεται/καλλιεργείται*; [πρακτικά συνεδρίου]. 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, Αθήνα.
<http://dx.doi.org/10.12681/edusc.2673>

Zhbanova, K. S., Rule, A. C., & Stichter, M. K. (2015). Identification of gifted African American primary grade students through leadership, creativity, and academic performance in curriculum material making and peer-teaching: a case study. *Early Childhood Education Journal*, 43(2), 143–156. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10643-013-0628-z>

Gagné, F. (2004). Transforming gifts into talents: The DMGT as a developmental theory. *High Ability Studies*, 15 (2), 119-147. <https://www.researchgate.net/publication/233627762>

Gardner, H. (1983). *Frames of Mind. The theory of multiple intelligences*. Basic Books.
<https://www.academia.edu/36707975/>

Gear, G. H. (1978). Effects of Training On Teachers' Accuracy in the Identification of Gifted Children. *Gifted Child Quarterly*, 22(1), 90-97.
<https://doi.org/10.1177/001698627802200121>

Gentry, M., Peters, S. J., & Mann, R. L. (2007). Differences between general and talented students' perceptions of their career and technical education experiences compared to their traditional high school experiences. *Journal of Advanced Academics*, 18, 372-401.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ773183.pdf>

- Goleman, D. (2020). *Emotional Intelligence. Why it can matter more than IQ*. Bloomsbury. <https://www.academia.edu/37329006/>
- Gross, M. U. M. (2002). *Exceptionally gifted children*. Routledge Falmer. <https://api.taylorfrancis.com/content/books/mono/download?identifierName=doi&identifierValue=10.4324/9780203036488&type=googlepdf>
- Guignard, J. H., & Zenasni, F. F. (2004). Les caractéristiques émotionnelles des enfants à haut potentiel. *Psychologie Française*, 49(3), 305-319. <https://doi.org/10.1016/j.psfr.2004.07.001>
- Heal, M. M. (1990). Student perceptions of labeling the gifted: A comparative case study analysis. <https://elibrary.ru/item.asp?id=5899621>
- Hébert, T. P. (2010). Lessons learned from my students: the impact of SEM teaching and learning on affective development. *Gifted Education International*, 26(2-3), 271-284. <https://doi.org/10.1177%2F026142941002600313>
- Hébert, T. P. (1993). Reflections at graduation: The long-term impact of elementary school experiences in creative productivity. *Roeper Review*, 16, 22-28. <https://doi.org/10.1080/02783199309553529>
- Hollingworth, L. S. (1942). *Children above 180 IQ Stanford-Binet: Origin and development*. World Book Company. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/13574-000>
- Housand, A. M., & Reis, S. M. (2008). Self-regulated learning in reading: Gifted pedagogy and instructional settings. *Journal for Advanced Academics*, 20(1), 108-136. doi:10.4219/jaa-2008-864
- Jacobs, J. (1971). Effectiveness of teacher and parent identification of gifted children as a function of school level. *Psychology in the Schools*, 8(2), 140-142. [https://doi.org/10.1002/1520-6807\(197104\)8:2<140::AID-PITS2310080210>3.0.CO;2-K](https://doi.org/10.1002/1520-6807(197104)8:2<140::AID-PITS2310080210>3.0.CO;2-K)

- Jingping, C., David, Y. D., & Yehan, Z. (2013). Enable, Enhance, and Transform: How Technology Use Can Improve Gifted Education. *Roeper Review*, 35(3), 166-176. <https://doi.org/10.1080/02783193.2013.794892>
- Kaplan, S. N. (2001). Synchronizing gifted education with general education. *Gifted Education Communicator*, 32(1), 30-32. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED463605.pdf>
- Karnes, F. A., Reis, S. M., & Renzulli, J. S. (2005). *Curriculum compacting: An easy start to differentiating for high-potential students*. Prufrock Press Inc. <https://www.google.com/books?hl=en&lr=&id=gjqvFu8Qb0MC&oi=fnd&pg=PA2&dq=Reis+and+Renzulli+2005&ots=URL5dGdDJg&sig=UrSp9ySDfhCEzoJAvWK6UvyeVvQ>
- Levande, D. (1999). Gifted readers and reading instruction. *CAG Communicator*, 30(1), 19-20. <http://idmforgifted.pbworks.com/f/Gifted+Readers-Levande.pdf>
- Μαβίδου, Α. (2019). *Η επίδραση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας στην επίδοση των παιδιών νηπιαγωγείου*. [Διδακτορική διατριβή, ΑΠΘ]. <https://thesis.ekt.gr/46382>
- Μητσοπούλου, Ε., & Αντωνίου, Α. Σ. (2014, Ιούνιος 20-22). *Αίσθηση του χιούμορ και χαρισματικά παιδιά: Όταν ο έξυπνος περνιέται για «εξυπνάκιας»* [πρακτικά συνεδρίου]. 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, Αθήνα. <http://dx.doi.org/10.12681/educsc.419>
- Μοσχογιάννη, Μ., & Παρτσαλίδου, Σ. (2015, Ιούνιος 19-21). *Ανίχνευση της χαρισματικότητας στα μαθηματικά: μια διερεύνηση των γνωστικών παραμέτρων με τελειόφοιτους της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης* [πρακτικά συνεδρίου]. 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, Αθήνα. <http://dx.doi.org/10.12681/educsc.186>
- Μπαστέα, Α., & Γκικόκα, Μ. (2019, Ιούνιος 21-23). *ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΥΨΗΛΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ* [πρακτικά συνεδρίου]. 9^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, Αθήνα. <http://dx.doi.org/10.12681/educsc.3190>

- Mayseless, O. (1993). Gifted adolescents and intimacy in close same-sex friendships. *Journal of Youth and Adolescence*, 22(2), 135-146.
<https://www.researchgate.net/publication/226339047>
- McCluskey, K. W., Baker, P. A., & Massey, K. J. (1996). A twenty four year longitudinal look at early entrance to kindergarten. *Gifted and Talented International*, 11, 72-75.
<https://doi.org/10.1080/15332276.1996.11672848>
- Mervis, J. (2007). Education research: U.S. math tests don't line up. *Science*, 315, 1485.
<https://doi.org/10.1126/science.315.5818.1485>
- Morgan, A. (2007). Experiences of a gifted and talented enrichment cluster for pupils aged five to seven. *British Journal of Special Education*, 34(3), 144–153.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-8578.2007.00470.x>
- Olenchak, F. R. (1990). School change through gifted education: effects on elementary students' attitudes toward learning. *Journal for the Education of the Gifted*, 14(1), 66–78.
<https://doi.org/10.1177%2F016235329001400108>
- Olenchak, F.R., & Renzulli, J. S. (1989). The effectiveness of the Schoolwide Enrichment Model on selected aspects of elementary school change. *Gifted Child Quarterly*, 33(1), 36–46.
<https://doi.org/10.1177%2F001698628903300106>
- Oreck, B. (2020). So You're (Thinking of) Starting Enrichment Clusters.
https://gifted.uconn.edu/wpcontent/uploads/sites/961/2021/05/So_You_re_Thinking_of_Starting_Enrichment_Clusters.pdf
- Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (1982). *Ψυχολογία ατομικών διαφορών*. Γρηγόρης.
- Πατσιάδου, Μ., & Ξανθοπούλου, Μ. (2017, Ιούνιος 15-18). *Η εκπαιδευτική πολιτική, τα μοντέλα μάθησης και η προσέγγιση της Αμερικής για την εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών* [πρακτικά συνεδρίου]. 7^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, Αθήνα.
<http://dx.doi.org/10.12681/edusc.1686>

- Πλούμπη Α., & Αντωνίου Α.-Σ. (2021). Επίπεδα συναισθηματικής νοημοσύνης στα χαρισματικά παιδιά. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 27(1), 121–143. <https://doi.org/10.12681/plogos.27925>
- Piaget, J., & Inhelder, B. (1969). *The Psychology of the Child*. Basic Books. [https://www.scirp.org/\(S\(lz5mqp453edsnp55rrgjt55.\)\)/reference/referencespapers.aspx?referenceid=1135561](https://www.scirp.org/(S(lz5mqp453edsnp55rrgjt55.))/reference/referencespapers.aspx?referenceid=1135561)
- Purcell, J. H., & Renzulli, J. S. (1998). *Total talent portfolio: A systematic plan to identify and nurture gifts and talents*. Creative Learning Press. [The Total Talent Portfolio: A Plan for Identifying and Developing Gifts and Talents | Renzulli Center for Creativity, Gifted Education, and Talent Development \(uconn.edu\)](https://www.renzulli.org/total-talent-portfolio)
- Ρήγα, Α., & Ρήγα, Κ. (2019, Ιούνιος 21-23). *Χαρισματικοί Μαθητές και Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα: Διερεύνηση της αναγκαιότητας και της δυνατότητας Εκπαίδευσής τους* [πρακτικά συνεδρίου]. 9^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, Αθήνα. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.3164>
- Ρίζος, Σ. (2021). *ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ-ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ-ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ*. Bookstars
- Ρίζος, Σ. (2016). *Ο εντοπισμός των χαρισματικών παιδιών. Εκφάνσεις, περιορισμοί και διλήμματα* [πρακτικά συνεδρίου]. 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), Αθήνα. http://www.elliepek.gr/documents/8o_synedrio_eisigiseis/%CE%A1%CE%AF%CE%B6%CE%BF%CF%82.pdf
- Ρίζος, Σ. (2011). *Η περίπτωση των χαρισματικών παιδιών: απόψεις των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα αναγνώρισης και διαχείρισης της διαφορετικότητας των παιδιών αυτών* [Διδακτορική διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών]. <http://dx.doi.org/10.12681/eadd/25868>
- Reis, S. M. (1981). *An analysis of the productivity of gifted students participating in programs using the revolving door identification model*. University of Connecticut. <https://search.proquest.com/openview/6a191f72453409b374c111f6f9ff2884/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>

- Reis, S. M., & Boeve, H. (2009). How Academically Gifted Elementary, Urban Students Respond to Challenge in an Enriched, Differentiated Reading Program. *Journal for the Education of the Gifted*, 33(2), 203-240. [EJ871028.pdf \(ed.gov\)](#)
- Reis, S. M., & Fogarty, E. A. (2006). Savoring reading schoolwide. *Educational Leadership*, 64(2), 32-36. <https://eric.ed.gov/?id=EJ766220>
- Reis, S. M., & Morales-Taylor, M. (2010). From high potential to gifted performance: encouraging academically talented urban students. *Gifted Child Today*, 33(4), 28–38. <https://doi.org/10.1177%2F107621751003300408>
- Reis, S. M., & Peters, P. M. (2021). Research on the Schoolwide Enrichment Model: Four Decades of Insights, Innovation, and Evolution. *Gifted Education International*, 37(2), 109-141. <https://doi.org/10.1177%2F0261429420963987>
- Reis, S. M., & Renzulli, J. S. (2005). Curriculum compacting: A systematic procedure for modifying the curriculum for above average ability students. The National Research Center for the Gifted and Talented. https://gifted.uconn.edu/wp-content/uploads/sites/961/2022/06/Curriculum_Compacting.pdf
- Reis, S. M., & Renzulli, J. S. (2004) Current research on the social and emotional development of gifted and talented students: good news and future possibilities. *Psychology in the Schools*, 41(1): 119–130. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1002/pits.10144>
- Reis, S. M., & Renzulli, J. S. (2003). Research related to the schoolwide enrichment triad model. *Gifted Education International*, 18(1), 15-40. <https://doi.org/10.1177%2F026142940301800104>
- Reis, S. M., & Renzulli, J. S. (1992). Using curriculum compacting to challenge the above-average. *Educational Leadership*, 50(2), 51–57. <https://eric.ed.gov/?id=EJ451479>
- Reis, S. M., Gelbar, N. W., & Renzulli, J. S. (2013). The Schoolwide Enrichment Model: responding to talent within an RtI framework. In M. R. Coleman, & S.K. Johnsen (Eds.), *Implementing RtI with Gifted Students: Service Models, Trends, and Issues* (pp. 123–148). Prufrock Press.

<https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781003235736-10/schoolwide-enrichment-model-sally-reis-nicholas-gelbar-joseph-renzulli>

Reis, S. M., McCoach, D. B., Little, C. A., Muller, L. M., & Kaniskan, R. B. (2011). The effects of differentiated instruction and enrichment pedagogy on reading achievement in five elementary schools. *American Educational Research Journal*, 48, 462-501. <https://doi.org/10.3102%2F0002831210382891>

Reis, S. M., Little, C. A., Fogarty, E. A., Housand, A. M., Housand, B. C., Sweeny, Sheelah, M., Eckert, R. D., Rebecca, D., & Muller, L. M. (2010). *Case studies of successful Schoolwide Enrichment Model-Reading (SEM-R) classroom implementations*. Storrs. https://www.academia.edu/64510824/Case_Studies_of_Successful_Schoolwide_Enrichment_Model_Reading_SEM_R_Classroom_Implementations_Research_Monograph_Series_RM10204

Reis, S. M., Eckert, R. D., McCoach, D. B., Jacobs, J. K., & Coyne, M. (2008). Using enrichment reading practices to increase reading, fluency, comprehension, and attitudes. *Journal of Educational Research*, 101, 299-315. <https://doi.org/10.3200/JOER.101.5.299-315>

Reis, S. M., McCoach, D. B., Coyne, M., Schreiber, F. J., Eckert, R. D., & Gubbins, E. J. (2007). Using planned enrichment strategies with direct instruction to improve reading fluency, comprehension, and attitude toward reading: An evidence-based study. *The Elementary School Journal*, 108(1), 3-24. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1086/522383>

Reis, S. M., Eckert, R. D., Jacobs, J., Coyne, M., Richards, S. Briggs, C. J., Schreiber, F. J., & Gubbins, E. J. (2005). *The schoolwide enrichment model-Reading framework*. The National Research Center on the Gifted and Talented.

Reis, S. M., Schader, R., Milne, H., & Stephens, R. (2003). Music & minds: using a talent development approach for young adults with Williams syndrome. *Exceptional Children*, 69(3), 293-314. <https://eric.ed.gov/?id=EJ662810>

- Reis, S. M., Westberg, K. L., Kulikowich, J. M., & Purcell, J. H. (1998). Curriculum compacting and achievement test scores: what does the research say? *Gifted Child Quarterly*, 42(2), 123–129. <https://doi.org/10.1177%2F001698629804200206>
- Renzulli, J. S. (n.d.a). Implementing the Schoolwide Enrichment Model: A five stage planning process for consensus building and the development of a mission statement. <HTTPS://GIFTED.UCONN.EDU/SCHOOLWIDE-ENRICHMENT-MODEL/IMPLEMENT SEM/>
- Renzulli, J. S. (n.d.b). The three Es for successful academic achievement. [https://gifted.uconn.edu/wp-content/uploads/sites/961/2021/05/Three Es.pdf](https://gifted.uconn.edu/wp-content/uploads/sites/961/2021/05/Three_Es.pdf)
- Renzulli, J. S. (n.d.c). Commentary: The major purpose of gifted education programs. <https://gifted.uconn.edu/major-purpose/>
- Renzulli, J. S. (2021). The major goals of gifted education and talent development programs. *Academia Letters*, 2. <https://doi.org/10.20935/AL2585>
- Renzulli, J. S. (2016). The Three-Ring Conception of Giftedness: A development model for promoting creative productivity. In S. M. Reis (Ed.), *Reflections on Gifted Education* (pp. 173-192). Prufrock Press. [The Three-Ring Conception of Giftedness: A Developmental Model for Promoting Creative Productivity.pdf](#)
- Renzulli, J. S. (2012). Reexamining the role of gifted education and talent development for the 21st century: A four-part theoretical approach. *Gifted child quarterly*, 56(3), 150-159. [Reexamining Role of Gifted Ed and Talent Dev.pdf \(uconn.edu\)](#)
- Renzulli, J. S. (1999a). The definition of high-end learning. *Neag Center for Gifted and Talented Development*. [The Definition of High-End Learning | Renzulli Center for Creativity, Gifted Education, and Talent Development \(uconn.edu\)](#)
- Renzulli, J. S. (1999b). What is this thing called giftedness, and how do we develop it? A twenty-five year perspective. *Journal for the Education of the Gifted*, 23(1), 3-54. [https://gifted.uconn.edu/wpcontent/uploads/sites/961/2018/07/What Is This Thing Called Giftedness and How Do We Develop It.pdf](https://gifted.uconn.edu/wpcontent/uploads/sites/961/2018/07/What_Is_This_Thing_Called_Giftedness_and_How_Do_We_Develop_It.pdf)
- Renzulli, J. S. (1997). The total talent portfolio: Looking at the best in every student. *Gifted Education International*, 12, 58–63. <https://gifted.uconn.edu/wp->

[content/uploads/sites/961/2022/04/The Total Talent Portfolio-Looking at the Best in Every Student.pdf](https://www.researchgate.net/publication/312088592)

- Renzulli, J. S. (1996). Schools for talent development: A practical plan for total school improvement. *The School Administrator*, 53(1), 20-22. <https://www.researchgate.net/publication/312088592> Schools for talent development A practical plan for total school improvement
- Renzulli, J. S., & Gaesser, A. H. (2015). A multi criteria system for the identification of high achieving and creative/productive giftedness. *Revista de Educación*, 368, 96-131. https://gifted.uconn.edu/schoolwide-enrichment-model/high_achieving_creative-productive_giftedness/
- Renzulli, J. S., & Mitchell, M. S. (2011). *Rating the executive functions of young people*. The National Research Center on the Gifted and Talented.
- Renzulli, J. S., & Reis, S. M. (n.d.). What Is Schoolwide Enrichment All About? What Is Schoolwide Enrichment All About? (uconn.edu)
- Renzulli, J. S., & Reis, S. M. (2019). Enrichment clusters: A practical approach for developing investigative learning skills. <https://gifted.uconn.edu/wp-content/uploads/sites/961/2022/06/Enrichment Clusters.pdf>
- Renzulli, J. S., & Reis, S. M. (2017). The three-ring conception of giftedness: a developmental approach for promoting creative productivity in young people. In S. Pfeiffer (Ed.), *APA Handbook of Giftedness and Talent* (pp. 185–199). American Psychological Association. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0000038-012>
- Renzulli, J. S., & Reis, S. M. (2014). *The-Schoolwide-Enrichment-Model-A-How-To-Guide-for-Talent-Developmen* (3rd ed.). Prufrock Press. The Schoolwide Enrichment Model: A How-To Guide for Talent Development (scribd.com)
- Renzulli, J. S., & Reis, S. M. (2012). The Schoolwide Enrichment Model: A focus on student creative productivity, strengths, and interests. In C. M. Callahan, & H. Hertberg-Davis (Eds.), *Fundamentals of gifted education: Considering multiple perspectives* (pp. 199–211). Routledge.

https://gifted.uconn.edu/wpcontent/uploads/sites/961/2022/04/The_Schoolwide_Enrichment_Model-A_Focus_on_Student_Creative_Productivity_Strengths_and_Interests.pdf

Renzulli, J. S., & Reis, S. M. (2010). The Schoolwide Enrichment Model: A Focus on Student Strengths and Interests. *Gifted Education Internatioanal*, 26(2-3), 140-156. <https://www.researchgate.net/publication/254095331> The Schoolwide Enrichment Model A Focus on Student Strengths and Interests

Renzulli, J. S., & Reis, S. M. (2003). The schoolwide enrichment model: Developing creative and productive giftedness. In N. Colangelo, & G. A. Davis (Eds.), *Handbook of gifted education* (pp.184-203). Allyn & Bacon.

Renzulli, J. S., & Reis, S. M. (2002a). What is schoolwide enrichment: How gifted programs relate to total school improvement. *Gifted Child Today*, 25(4), 18-64. <https://doi.org/10.4219%2Fgct-2002-80>

Renzulli, J. S., & Reis, S. M. (2002b). The schoolwide enrichment model: Executive summary. <https://gifted.uconn.edu/schoolwide-enrichment-model/semexec/>

Renzulli, J. S., Koehler, J., & Fogarty, E. (2006). Operation Houndstooth intervention theory: Social capital in today's schools. *Gifted Child Today*, 29(1), 14–24. https://gifted.uconn.edu/wp-content/uploads/sites/961/2015/09/Social_Capital_in_Todays_Schools.pdf

Renzulli, J. S., Smith, L. H. & Reis, S. M. (1982). Curriculum compacting: an essential strategy for working with gifted students. *The Elementary School Journal*, 82(3), 185–194. <https://www.semanticscholar.org/paper/Curriculum-Compacting%3A-An-Essential-Strategy-for-Renzulli-Smith/57c068b120a9d0d48fd1a3268fa3a5199cbcb499>

Richert, E. S. (2003). Excellence with justice in identification and programming. In N. Colangelo, & G. A. Davis (Eds.), *Handbook of gifted education* (pp.146-158). Allyn & Bacon.

Rimm, S. B. (1990). *Gifted kids have feelings too*. Apple. <https://doi.org/10.1177%2F001698629203600409>

Roth, J., & Sussman, S. (1974). *Educating Gifted Children*. York Borough Board of Education. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED115050.pdf>

- Σούλης, Σ. Γ. (2006). *Παιδιά και έφηβοι με υψηλή νοητική λειτουργικότητα και η εκπαίδευσή τους*. Τυπωθήτω-Δαρδανός.
- Schack, G. D., Starko, A. J., & Burns, D. E. (1991). Self-efficacy and creative productivity: three studies of above average ability children. *Journal of Research in Education*, 1(1), 44–52.
- Shrenker, C. E. (1997). Meeting the needs of gifted students within whole group reading instruction. *Ohio Reading Teacher*, 31, 70-74. <https://eric.ed.gov/?id=EJ562436>
- Sloane, K. D., & Sosniak, L. A. (1985). The development of accomplishing Sculptors. In B.S. Bloom (Ed.), *Developing Talent in Young People* (pp. 90-138). New York. <https://books.google.gr/books?id=wmDyDwAAQBAJ&lpg=PP1&dq=developing%20talent%20in%20youth&pg=PP1#v=onepage&q=developing%20talent%20in%20youth&f=false>
- Southern, W. T., & Jones, E. D. (2004). Types of Acceleration: Dimensions and Issues. In N. Colangelo, S. G. Assouline, & M. Gross (Eds.), *A nation deceived* (pp. 5-12). University of Iowa. https://www.accelerationinstitute.org/Nation_Deceived/ND_v2.pdf
- Stamps, L. S. (2004). The effectiveness of curriculum compacting in first grade classrooms. *Roeper Review*, 27(1), 31–41. <https://doi.org/10.1080/02783190409554286>
- Sternberg, R. J. (2003). Giftedness according to the theory of successful intelligence. In N. Colangelo, & G. A. Davis (Eds.), *Handbook of gifted education* (pp. 88-99). Allyn & Bacon.
- Sternberg, R. J. (1995). What do we mean by giftedness? A pentagonal implicit theory. *Gifted Child Quarterly*, 39 (2), 88-94. <https://doi.org/10.1177%2F001698629503900205>
- Sternberg, R. J., & Davidson, J. E. (1986). *Conceptions of Giftedness*. Cambridge University Press. <http://altascapacidadesrioja.com/wp-content/uploads/2016/11/The-Munich-Model-of-Giftedness-Designed-to-Identify-and-Promote-Gifted-1.pdf>
- Sternberg, R. J., & Davidson, J. E. (1983). Insight in the gifted. *Educational Psychologist*, 18(1), 51-57. <https://doi.org/10.1080/00461528309529261>

Τσιάμης, Α. (2006). *Τα χαρισματικά παιδιά ζουν ανάμεσά μας. Ανακαλύπτοντας τα ίδια και τις ανάγκες τους*. Γρηγόρη.

Tomlinson, C. A. (2001). *How to differentiate instruction in mixed-ability classrooms*. Association for Supervision and Curriculum Development. <https://rutamaestra.santillana.com.co/wp-content/uploads/2020/01/Classrooms-2nd-Edition-By-Carol-Ann-Tomlinson.pdf>

Tomlinson, C. A., & Jarvis, J. M. (2009). Differentiation: making curriculum work for all students through responsive planning and instruction. In J. S. Renzulli, E. J. Gubbins, K. S. McMillen, R. D. Eckert, & C. A. Little (Eds.), *Systems and Models for Developing Programs for the Gifted and Talented* (pp. 599-628). Creative Learning Press Inc. <https://www.researchgate.net/publication/307929321>

Φουστάνα, Α. (2007). *Διαδικασίες μάθησης παιδιών με υψηλό νοητικό πηλίκιο* [Διδακτορική διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών]. <http://dx.doi.org/10.12681/eadd/18400>

Χανιώτη, Μ. (2018, Ιούνιος 14-17). *Διεθνείς εμπειρίες στην εκπαίδευση των χαρισματικών μαθητών* [πρακτικά συνεδρίου]. 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, Αθήνα. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.2813>

Χαντζούλη, Ε. (2016). *Εκπαίδευση ευφυών μαθητών* [Διδακτορική διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών]. <http://dx.doi.org/10.12681/eadd/38103>

Χολέβας, Ν., Αλεξόπουλος, Δ., & Αναστασόπουλος, Ν. (2018). Διαφοροποιημένη διδασκαλία και αξιολόγηση: Ενδεικτικό σχέδιο στο μάθημα της Γλώσσας του Δημοτικού Σχολείου. *Διάλογοι! Θεωρία και πράξη στις επιστήμες αγωγής και εκπαίδευσης*, 4, 130-143. <https://doi.org/10.12681/dial.16126>

Westberg, K. L. (2010). Young creative producers: twenty-five years later. *Gifted Education International*, 26(2-3), 261-270. <https://doi.org/10.1177%2F026142941002600312>

Winebrenner, S. (2009). *Teaching gifted kids in the regular classroom*. Free Spirit.

Winner, E., & Martino, G. (2003). Artistic giftedness. In N. Colangelo, & G. A. Davis (Eds.), *Handbook of gifted education* (pp.335-349). Allyn & Bacon.

Witham, J. (1991). A full- time solution to part-time problems. *Gifted Child Today*, 14(6), 10-12.
<https://ur.booksc.eu/book/54857256/a32971?switchLanguage=ur>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ